

SVAR PÅ REGIONAL DIGITALISERINGSSTRATEGI FÖR VÄSTERBOTTEN 2022-2030

Samforma¹ är idéburen sektors intresseorganisation i Norrbotten och Västerbotten. Vi bedriver kunskapsspridning, påverkansarbete och omvärldsbevakning för att skapa goda förutsättningar för sektorn att verka i Norrbotten och Västerbotten. Samforma har för närvarande 40 medlemsorganisationer².

Samforma välkomnar det inkluderande perspektiv som till stor del genomsyrar remissförslaget. I följande kommentarer fokusera vi på de skrivningar som vi menar, utifrån ett idéburet perspektiv, skapar mest nytta för länets invånare.

Samformas kommentarer

Digitala infrastrukturer (s. 10)

Samforma delar strategins beskrivning av att tillgången till säkra och robusta infrastrukturer i form av snabbt och redundanta bredband och andra former av uppkoppling i hela länet är en grundläggande förutsättning för att kunna dra nytta av digitaliseringen.

Vi instämmer i beskrivningen att datadelning är en central fråga i den digitala omställningen och berör alla områden i samhället. Vidare anser vi att datadelning är en komplex fråga och att resonemanget i strategin kan utvecklas. I strategin framgår det två syften med delning och användande av data. 1) *Genom att tillgängliggöra offentliga data kan fler delta i skapandet av tjänster och servicelösningar, eller effektivisera verksamheter genom bättre beslutsunderlag och kunskap om behov och mönster.* 2) *Det finns potential att vidareutveckla tillgängligheten till data i*

¹ <https://samforma.se/>

² <https://www.samforma.se/medlemsorganisationer/>

Västerbotten och att ta tillvara möjligheterna till effektivisering, kvalitetsförbättring och inte minst företagens långsiktiga konkurrenskraft.

Vi instämmer i ovanstående syften samtidigt som vi menar det vara rimligt att tydligare koppla dataanvändningens möjligheter till att främja länets invånares livskvalité och välbefinnande och uppfyllandet av regionala utvecklingsstrategins övergripande mål. Västerbotten kan gå i framkant genom att nyttja teknikens potential och använda de verktyg som finns för att möjliggöra ett hållbart liv för alla. Samtidigt, när data blir en mer betydande del av våra liv och våra samhällsstrukturer, behöver vi ta ansvar för att se till att rättigheter och skyldigheter kring dessa blir skyddade och vägvisande³. Västerbotten behöver följa internationella konventionerna om mänskliga rättigheter inom all samhällsutveckling, så även inom ramen för samhällets digitalisering. Denna digitala strategi bör anamma principen om universell utformning för att säkerställa och möjliggöra ett jämlikt samhälle. Universell utformning innebär att lösningar ska vara anpassade till så många som möjligt.

Trots att många av de komplexa frågorna kopplat till datadelning regleras på EU-nivå föreslår vi fler åtgärder och inriktningar som stärker länets regionala arbete kopplat till mänskliga rättigheter och användning av data, samt åtgärder som möjliggör användandet av data till att främja invånares livskvalité och välbefinnande.

Förslag på tillägg av åtgärder och inriktningar på detta område är:

- Insatser som genom samverkan mellan samhällets sektorer definierar hur mänskliga rättigheter och datadelning påverkar varandra, utifrån visionen om ett demokratisk, jämlikt och hållbart Västerbotten.
- Inom samtliga samhällssektorer, främja testbäddar, försöksverksamheter och policylabbs som utvecklar rättighetsbaserad dataanvändning för lösningar som ökar invånares livskvalitet.

³ Nysta, 2021. *Nystarapporten*.

- Insatser som ökar tillgången till nya och befintliga data för att främja länets aktörers förmåga till sociala investeringar.

Digital delaktighet (s. 11)

Vi delar beskrivningen i området Digital delaktighet och vill särskilt understryka vikten av strategins skrivningar om följande. *Att med en snabb teknikutveckling riskerar individer, grupper och platser att hamna i ett utanförskap. Att det krävs en digital delaktighet med insikt och handlingskraft att agera på negativa konsekvenser av digitalisering. Att civilsamhällets organisationer arbetat framgångsrikt med uppsökande verksamhet. Att det krävs insatser som bidrar till att digitalisering stärker tilliten i samhället. Att kunna delta i det digitala samhället är en demokratifråga.*

Vi instämmer i strategins åtgärder och inriktningar inom området samtidigt som följande tillägg ses som positivt:

- Ge företag, offentlig sektor och idéburna organisationer möjlighet att öka människors digitala delaktighet genom att tillsammans arbeta med kravställningen på hur det digitala samhället blir likvärdigt för alla.

Vi anser även att områdets första punkt om att vidareutveckla strukturer och modeller kan omformuleras för att få ett tydligare förutsättningsskapande perspektiv, exempelvis:

- Ge företag, offentlig sektor och idéburna organisationer förutsättningar att vidareutveckla strukturer och modeller för att öka den digitala delaktigheten i hela länet.

Digital kompetens (s.13)

Vi instämmer i åtgärden *Öka den digital kompetens i företag, offentlig sektor och organisationer*, men anser den med fördel kan utformas på ett mer inkluderande och förutsättningsskapande sätt, som till exempel:

- Ge förutsättningar för länets aktörer inom samtliga samhällssektorer att bidra med kompetenshöjande insatser och system gällande digital kompetens.

Digital transformation (s. 15)

Vi instämmer i beskrivningen att det finns utmaningar i att digitaliseringsinsatser ofta genomförs utan medverkan från de som ska arbeta på nya sätt samt att digitaliseringen behöver göras mer jämlik i termer av hur olika grupper involveras. Dessa utmaningar bör adresseras till åtgärder och inriktningar inom detta område, förslagsvis:

- Utveckla modeller och metoder som bidrar till en hållbar digital transformation, tillsammans med användare, brukare och kunder.

Digital innovation (s. 16)

Vi delar beskrivningen om idéburen sektors utmaning kopplat till finansieringen samtidigt som vi anser att de åtgärder och inriktningar som listas under detta område behöver vara mer specifika för att sektorns involvering även här ska ses som självklar.

Närheten till målgruppen och förståelsen till dess behov är en förutsättning för alla satsningar i den idéburna sektorn. Vilket avspeglar sig i tidigare forskning och erfarenheter som visar att sektorns innovationsförmåga baseras på organisationernas närhet till berörda människor, lokala förankring, medborgerliga engagemang och förmåga att skapa mötesplatser och gemenskap⁴.

Denna digitala strategi bör synliggöra problematiken och lösningarna som beskrivs i RIS Västerbotten 2022-2030⁵, nämligen att den idéburna sektorn, samhällsentreprenörer och sociala innovationer saknar till viss del stödstrukturer i dag och har ofta svårare att hitta fram i de existerande stödsystemen. Insatser för att denna problematik anges i RIS Västerbotten 2022-2030 bland annat vara att *Skapa virtuella och fysiska innovationsstödstrukturer där det finns begränsat*

⁴ Lindberg, M., & Lindmark, N. 2021. *Social innovation i norr*. Samforma.

⁵ Region Västerbotten, *Regional innovationsstrategi 2022–2030*.

med eller saknas stödstrukturer exempelvis utanför städerna, kopplat till social innovation eller inom styrkeområden.

- För att inte riskera att fortsätta exkludera enligt tidigare behöver åtgärder och inriktningar under detta område uttryckligen precisera att den även inkluderar den idéburna sektorn (tillsammans med övriga).
- För att tydligt främja digitala sociala innovationer anser vi det också vara viktigt att lägga till åtgärder som även utvecklar teknisk samverkan med idéburna organisationer, främja modeller som bygger på användarinvolvering samt nyttja teknikens potential i sociala innovationer.

Genomförande och uppföljning (s.18)

Vi instämmer att viktiga verktyg för genomförandet är olika typer av partnerskap och samverkansformer, här vill vi understryka vikten att samtliga samhällssektorer inkluderas. I dessa sammanhang behöver representanter och perspektiv från den idéburna sektorn inkluderas på strategisk nivå. Annars riskeras dessa perspektiv tappas bort alternativt komma in för sent i processerna.

- Vi anser att det vara rimligt att gemensamt kartlägga befintliga strategiska partnerskap och samverkansformer med beröring till digitaliseringsstrategin och analysera huruvida sektorernas representation och perspektiv behöver inkluderas ytterligare.